

ZAŠTITA VJEROVNIKA I RADNIKA U PREKOGRANIČNIM STATUSNIM PROMJENAMA DRUŠTAVA KAPITALA

Prof. dr. sc. Dionis Jurić*

UDK 347.72

<https://doi.org/10.30925/zpfsr.46.1.3>

Ur.: 16. rujna 2024.

Pr.: 24. siječnja 2025.

Prethodno priopćenje

Sažetak

Izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima iz 2023. godine poboljšane su postojeće odredbe o prekograničnim pripajanjima i spajanjima te su uređene prekogranične podjele s osnivanjem te prekogranična preoblikovanja društava kapitala. Time se domaćim društvima kapitala te društvima kapitala iz država članica EU-a daje široki izbor oblika prekograničnog prestrukturiranja na unutarnjem tržištu EU-a, u skladu s njihovim obilježjima i potrebama. Ako je riječ o vjerovnicima i radnicima društava koja sudjeluju u tim statusnim promjenama, proširuje se njihovo pravo na obaviještenost te im se daje pravo stavljati primjedbe na plan prekogranične statusne promjene. Na temelju toga oni mogu donijeti odluku o korištenju individualnih sredstava zaštite te posredno utjecati na odluku skupštine društva o statusnoj promjeni. Vjerovnici imaju pravo tražiti osiguranje za nedospjele tražbine prije nastanka pravnih učinaka statusne promjene. Pravo radnika na suodlučivanje u društvu preuzimatelju, novim društvima ili preoblikovanom društvu štiti se odgovarajućom primjenom odredbi Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u. Time se sprječava oduzimanje ili umanjeње prava radnika na suodlučivanje u prekograničnim statusnim promjenama.

Ključne riječi: prekogranične statusne promjene; zaštita vjerovnika i radnika; Republika Hrvatska.

1. UVOD

Glavna prepreka prekograničnoj mobilnosti trgovačkih društava na unutarnjem tržištu Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) jesu razlike u nacionalnim materijalnim i kolizijskim pravilima država članica EU-a. To otežava ostvarivanje

* Dr. sc. Dionis Jurić, redoviti profesor u trajnom zvanju, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet; dionis.juric@pravri.uniri.hr. ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7725-7531>.

slobode poslovnog nastana iz čl. 49. i 54. Ugovora o funkcioniranju EU-a. Ovisno o tome primjenjuju li države članice teoriju osnivanja ili teoriju stvarnog sjedišta pri određenju osobnog statuta trgovačkog društva, pojavljuju se prepreke pri prijenosu stvarnog te registriranog sjedišta društva iz jedne države članice u drugu.¹ Ako je riječ o prekograničnom prijenosu registriranog sjedišta društva, redovito se traži likvidacija društva u polaznoj državi te osnivanje novog društva u državi odredišta. Pri tome se mijenja i osobni statut društva. Kod prekograničnog prijenosa stvarnog sjedišta u državama članicama koje primjenjuju teoriju osnivanja taj je prijenos omogućen (bez likvidacije društva), ako istu teoriju primjenjuje i pravo države odredišta. Pri tome se ne mijenja osobni statut društva. U državama članicama u kojima se primjenjuje teorija stvarnog sjedišta traži se da registrirano i stvarno sjedište društva budu u istoj državi. U njima je prijenos stvarnog sjedišta pravno onemogućen ili je ograničen uvjetima koje određuje polazna država. Prijenos je registriranog sjedišta omogućen samo ako se istodobno prenosi i stvarno sjedište, pri čemu se mora provesti likvidacija društva u polaznoj državi te osnovati novo društvo u državi odredišta.

Tim se problemom bavio i Europski sud u predmetima *Sevic*,² *Cartesio*,³ *Vale*⁴ i *Polbud*.⁵ U predmetu *Sevic* Europski je sud zauzeo stajalište da su prekogranična pripajanja i spajanja, ali i ostali oblici statusnih promjena, u skladu sa slobodom poslovnog nastana te da države članice ne smiju postavljati ograničenja za njihovu provedbu. Ta je presuda bila temelj za donošenje Direktive o prekograničnim spajanjima iz 2005. godine. U predmetu *Cartesio* Europski je sud prvi put utvrdio da društvo može prenijeti svoje stvarno i registrirano sjedište iz polazne države u odredišnu, preoblikovanjem u društvo uređeno pravom odredišne države. Pri tome polazna država to ne smije onemogućiti tražeći likvidaciju društva. U predmetu *Vale* Europski je sud utvrdio da ako u pravu odredišne države ne postoje pravila o prekograničnim preoblikovanjima, valja odgovarajuće primijeniti pravila o domaćim preoblikovanjima. Konačno, u predmetu *Polbud* Europski je sud zauzeo stajalište da se društvo može prekogranično preoblikovati i ako u odredišnu državu prenosi samo registrirano sjedište. To znači da sloboda izbora mjerodavnog prava postoji ne samo pri osnivanju društva, već i pri kasnijim prijenosima registriranog i stvarnog sjedišta društva na unutarnjem tržištu EU-a.⁶ Budući da presude Europskog suda ne mogu riješiti sve praktične probleme koji se javljaju pri prekograničnoj mobilnosti

1 Dionis Jurić, „Prekogranični prijenos sjedišta trgovačkog društva u europskom i hrvatskom pravu“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 66, br. 6 (2011): 737-739.

2 Presuda od 13. prosinca 2005., *SEVIC Systems AG*, C-411/03, EU:C:2005:762.

3 Presuda od 16. prosinca 2008., *CARTESIO Oktató és Szolgáltató bt.*, C-210/06, EU:C:2008:723.

4 Presuda od 12. srpnja 2012., *VALE Építési kft.*, C-378/10, EU:C:2012:440.

5 Presuda od 25. listopada 2017., *Polbud - Wykonawstwo sp. z o.o.*, C-106/16, EU:C:2017:804.

6 Jessica Schmidt, *Cross-Border Mergers and Divisions, Transfers of Seats: Is There a Need to Legislate?* (Bruxelles: Directorate General for Internal Policies, European Parliament, 2016.), 10-14; Vanessa Knapp, „Cross Border Mobility: What Do We Need in Practice?“, *ERA Forum* 19, br. 1 (2018): 64; Hrvoje Markovinović i Antun Bilić, „The Transfer of a Company Seat to a Different Member State in the Light of the Recent „Polbud“ Decision“, *Intereulaweast* 5, br. 2 (2018): 102-103; ECLE, „The Commission’s 2018 Proposal on Cross-Border Mobility - An Assessment“, *ECFR*, br. 1-2 (2019): 198.

društava, javila se potreba donošenja direktive koja će poboljšati postojeća pravila o prekograničnim pripajanjima i spajanjima te urediti prekogranične podjele i prekogranična preoblikovanja društava kapitala.

2. DIREKTIVA O PREKOGRANIČNOJ MOBILNOSTI IZ 2019. GODINE

Europski parlament i Vijeće EU-a su u studenom 2019. godine usvojili Direktivu (EU) 2019/2121 o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela (u daljnjem tekstu: Direktiva o prekograničnoj mobilnosti).⁷ Ova Direktiva mijenja i dopunjuje postojeće odredbe o prekograničnim pripajanjima i spajanjima te uvodi nove odredbe o prekograničnim preoblikovanjima i prekograničnim podjelama društava kapitala. Razlozi za njezino donošenje su višestruki. Zajedničko je obilježje prekograničnih statusnih promjena da kod njih dolazi do promjene osobnog statuta društava koja sudjeluju u tim postupcima. To za posljedicu može imati promjenu pravnog položaja članova i radnika u društvu te vjerovnika prema društvu nakon provedbe statusne promjene.⁸ Ako je riječ o vjerovnicima društva mijenja se i jurisdikcija u kojoj moraju ostvarivati svoje tražbine prema društvu nakon provedbe statusne promjene. Kod postojećeg pravnog uređenja prekograničnih pripajanja i spajanja u nacionalnim pravima država članica uočene su razlike u pretpostavkama za ostvarivanje prava članova i vjerovnika društva na zaštitu njihovih interesa.⁹ Ako je riječ o prekograničnim podjelama, one nisu bile uređene sekundarnim izvorima europskog prava do donošenja Direktive o prekograničnoj mobilnosti.¹⁰ Stoga Direktiva uređuje prekogranične podjele razdvajanjem i

7 Direktiva (EU) 2019/2121 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela, SL L 321, 12.12.2019.

8 Primjerice, ograničenje prava članova društva i pogoršanje položaja vjerovnika pri ostvarivanju njihovih tražbina prema društvu prema novom mjerodavnom pravu, a ako je riječ o radnicima umanjeње ili ukidanje prava na suodlučivanje u društvu.

9 Ako je riječ o zaštiti vjerovnika i članova društva, s obzirom na početak primjene njihove zaštite razlikuje se *ex ante* ili *ex post* zaštita, ovisno o tomu mogu li vjerovnici, odnosno članovi društva koristiti individualna sredstva zaštite prije ili nakon nastanka pravnih učinaka pripajanja ili spajanja. Razlike postoje i u vrstama individualnih sredstava zaštite te rokovima unutar kojih vjerovnici, odnosno članovi društva mogu postavljati zahtjeve za zaštitu svojih interesa. Države se članice razlikuju i s obzirom na nadležna tijela koja odlučuju o zahtjevima vjerovnika, odnosno članova društva za ispitivanje primjerenosti danih osiguranja i otpremnina te omjera zamjene dionica, odnosno poslovnih udjela. U određenim se državama vjerovnicima daje i pravo veta na odluku o pripajanju ili spajanju. To je bila posljedica prepuštanja državama članicama uređenja zaštite članova i vjerovnika društva prema svojim nacionalnim propisima pri prekograničnim pripajanjima i spajanjima. Vidi u: Stephane Reynolds i Amandine Scherrer, *Ex-post Analysis of the EU Framework in the Area of Cross-Border Mergers and Divisions - European Implementation Assessment* (Bruxelles: European Parliamentary Research Service, 2016.), 38-44.

10 Većina država članica u svojim nacionalnim pravima nije predviđala posebna pravila za prekogranične podjele prije donošenja Direktive o prekograničnoj mobilnosti. S druge strane, neke su države članice predvidjele proširenje primjene odredbi Direktive o određenim

odvajanjem, ali samo ako je riječ o podjelama s osnivanjem novih društava.¹¹ Isto vrijedi i ako je riječ o prekograničnim preoblikovanjima. Direktivom o prekograničnoj mobilnosti se uređuje prethodni nadzor zakonitosti i tijek prekograničnih postupaka statusnih promjena te sredstva zaštite članova društava koja sudjeluju u statusnim promjenama,¹² njihovih vjerovnika i radnika. Ako je riječ o vjerovnicima i radnicima, jača se njihovo pravo na obaviještenost o pravnim posljedicama prekograničnih statusnih promjena te im se daje mogućnost utjecati na odluku skupštine o odobrenju statusne promjene primjedbama na plan prekogranične statusne promjene koje dostavljaju prije održavanja skupštine. Predviđaju se i individualna sredstva zaštite interesa vjerovnika u prekograničnim statusnim promjenama¹³ te se određuje način utvrđivanja oblika suodlučivanja radnika u društvu preuzimatelju, novim društvima ili u preoblikovanom društvu.

Direktiva o prekograničnoj mobilnosti počiva na načelu minimalnog usklađivanja nacionalnih pravnih pravila o prekograničnim statusnim promjenama, što znači da države članice mogu predvidjeti i dodatna sredstva zaštite vjerovnika, sve dok su ta sredstva u skladu sa zaštitnim sredstvima koja su predviđena tom Direktivom.¹⁴ To proizlazi iz obveze država članica da uspostave odgovarajući sustav zaštite interesa vjerovnika. Time se državama članicama omogućuje prilagodba sredstva zaštite vjerovnika njihovim nacionalnim posebnostima te uz ona koja su predviđena Direktivom o prekograničnoj mobilnosti uvođenje dodatnih sredstava.

---

aspektima prava društava koje se odnose na prekogranična spajanja i na prekogranične podjele. Druge su predvidjele posebne odredbe o prekograničnim podjelama na temelju presuda Europskog suda o slobodi poslovnog nastana.

- 11 Direktiva o prekograničnoj mobilnosti ne uređuje podjele s preuzimanjem s obzirom na složenost tih postupaka, sudjelovanje nadležnih tijela iz više država članica te povećane rizike zaobilaznja nacionalnih pravila i pravila EU-a. Vidi alineju 8. Direktive o prekograničnoj mobilnosti.
- 12 Članovi se društva štite pravom na otpremninu te pravom tražiti sudsko određenje omjera zamjene dionica, odnosno poslovnih udjela kod prekograničnih pripajanja, spajanja i podjela.
- 13 Direktiva o prekograničnoj mobilnosti kao opće sredstvo zaštite vjerovnika u prekograničnim statusnim promjenama predviđa ponudu osiguranja za njihove nedospjele tražbine u planu prekogranične statusne promjene te pravo tražiti od nadležnog upravnog ili sudskog tijela određenje i dodjelu osiguranja za te tražbine ako ponuđeno osiguranje nije primjereno ili uopće nije ponuđeno. Pri tome su vjerovnici vezani propisanim rokom za podnošenje zahtjeva te moraju dokazati da im je statusnom promjenom otežano namirenje tražbine te neprimjerenost ponuđenog osiguranja. Riječ je o sredstvima zaštite koja se koriste prije nastupanja pravnih učinaka prekogranične statusne promjene. Države članice mogu odrediti i obvezu uprave, odnosno upravnog odbora društva da izradi izvješće o solventnosti društva nakon prekogranične statusne promjene. Odgovornost uprave, odnosno upravnog odbora za točnost te izjave treba urediti nacionalnim pravom države članice. Kod prekograničnog preoblikovanja interesi se vjerovnika štite i mogućnošću podizanja tužbe protiv preoblikovanog društva pred sudom polazne države nakon nastanka pravnih učinaka preoblikovanja u propisanom roku. Kod prekogranične je podjele propisana solidarna odgovornost društava koja sudjeluju u podjeli za obveze društva koje se dijeli.
- 14 Thomas Papadopoulos, „The New Harmonized Protection of Creditors in Cross-Border Mergers“, *ECFR*, br. 3 (2022): 428-430.

Direktiva o prekograničnoj mobilnosti ne usklađuje pojam vjerovnika te time ne određuje tko uživa predviđenu zaštitu. Stoga se čini da se sredstva zaštite odnose samo na one vjerovnike društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni, čije su tražbine nastale prije objave plana prekogranične statusne promjene, a do tada nisu dospjele. To će biti oni vjerovnici čije su tražbine postojale na dan na koji se odnose godišnja financijska izvješća društva koja su se uzimala u obzir za određivanje uvjeta prekogranične statusne promjene, a koji su sadržani u planu. No, društvo može ulaziti u pravne odnose s novim vjerovnicima i nakon tog trenutka. Posebne kategorije čine vjerovnici s uvjetnim i neizvjesnim tražbinama¹⁵ te imatelji posebnih prava u društvu.¹⁶ Ti vjerovnici ne potpadaju pod zaštitne mehanizme predviđene Direktivom o prekograničnoj mobilnosti. Nema zapreke da države članice prošire kategorije vjerovnika na koje se primjenjuju sredstva zaštite iz Direktive o prekograničnoj mobilnosti, da uvedu dodatna sredstva ili da predvide primjenu onih sredstava koja se koriste pri domaćim statusnim promjenama na te kategorije vjerovnika.¹⁷ Ako je riječ o obvezama društva prema javnim tijelima, primjenjuje se nacionalno pravo polazne države. U okviru prekogranične statusne promjene, interesi javnopravnih vjerovnika se štite uskratim potvrde o zakonitosti promjene.¹⁸

3. USKLAĐIVANJE ZAKONA O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA S ODREDBAMA DIREKTIVE O PREKOGRANIČNOJ MOBILNOSTI

Izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima (u daljnjem tekstu: ZTD) iz 2023. godine¹⁹ usklađene su odredbe hrvatskoga prava s odredbama Direktive o prekograničnoj mobilnosti. Pri tome su izmijenjene i dopunjene postojeće odredbe ZTD-a o prekograničnim pripajanjima i spajanjima, te su uređene prekogranične podjele s osnivanjem i prekogranična preoblikovanja društava kapitala. Time se društvima kapitala koja imaju registrirano sjedište u državama članicama EU-a ili u državama ugovornicama Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru (u daljnjem tekstu: Ugovor o EGP-u) daje široki izbor oblika prekograničnog prestrukturiranja na unutarnjem tržištu EU-a, u skladu s njihovim obilježjima i potrebama.

Odredbe se ZTD-a o prekograničnim statusnim promjenama primjenjuju na domaća društva kapitala koja sudjeluju u tim promjenama.²⁰ Na te se promjene

15 Primjerice, sporne tražbine o kojima se vode sudski postupci ili obveze društva po osnovi odgovornosti za štetu.

16 Riječ je o imateljima prava na užitnice, zamjenjivih obveznica, dividendnih obveznica i obveznica s pravom prvenstva pri stjecanju dionica u dioničkim društvima.

17 Papadopoulos, „The New Harmonized Protection“, 435; Jelena Lepetić, „Creditor Protection in Cross-Border Conversions, Mergers and Divisions“, *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu* 70, br. 3 (2022): 743-747.

18 Papadopoulos, „The New Harmonized Protection“, 434-435; Lepetić, „Creditor Protection“, 750.

19 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, br. 130/23.

20 Odredbe ZTD-a o prekograničnim pripajanjima i spajanjima primjenjuju se na domaća društva kapitala koja se pripajaju ili spajaju te na domaće društvo preuzimatelja (čl. 549.a i 549.j ZTD-a). Odredbe ZTD-a o prekograničnim podjelama primjenjuju na domaće društvo koje

odgovarajuće primjenjuju i odredbe ZTD-a o domaćim statusnim promjenama, ako odredbama ZTD-a o prekograničnim statusnim promjenama nije drukčije određeno. Na inozemna se društva kapitala koja sudjeluju u tim promjenama primjenjuju njihova nacionalna prava. Određena društva kapitala ne mogu sudjelovati u prekograničnim statusnim promjenama radi sprječavanja zloupotreba tih postupaka.²¹

Ako je riječ o radnjama koje se moraju poduzeti u postupku prekogranične statusne promjene one su iste za sve oblike tih promjena. Potrebno je poduzeti sljedeće radnje: a) sastaviti plan prekogranične statusne promjene, b) sastaviti izvješće uprave, odnosno izvršnih direktora o prekograničnoj statusnoj promjeni, c) obaviti reviziju prekogranične statusne promjene, d) sastaviti izvješće nadzornog, odnosno upravnog odbora društva o provjeri prekogranične statusne promjene, e) podnijeti prijavu za upis namjere provedbe prekogranične statusne promjene, f) donijeti odluku skupštine o prekograničnoj statusnoj promjeni, g) podnijeti prijavu za upis prekogranične statusne promjene u sudski registar društva koje se pripaja, spaja, dijeli ili preoblikuje, h) upisati zabilježbe o prekograničnoj statusnoj promjeni i izdati potvrdu registarskog suda o tome da je društvo koje se pripaja, spaja, dijeli ili preoblikuje ispunilo sve pretpostavke i obavilo sve potrebne radnje za tu promjenu (potvrda o prekograničnoj statusnoj promjeni) te i) podnijeti prijavu za upis pripajanja, osnivanja novog društva u spajanju, odnosno novih društava u podjeli ili preoblikovanog društva u nadležni registar.²² U prekograničnim pripajanjima i spajanjima uvijek sudjeluje više društava kapitala, stoga se mora sastaviti zajednički plan prekograničnog pripajanja ili spajanja, dok svako društvo mora sastaviti svoje izvješće o toj statusnoj promjeni, obaviti reviziju te donijeti odluku skupštine o prekograničnom pripajanju ili spajanju.²³ Ako društvo preuzimatelj ili novo društvo osnovano u spajanju ima državnu pripadnost druge države članice, pravni učinci prekogranične statusne promjene nastupaju prema pravu te države (čl. 549.k ZTD-a). Ako je riječ o prekograničnoj podjeli, njezini pravni učinci nastupaju tek nakon upisa svih novih društava osnovanih u podjeli u nadležnim registrima u drugim državama

---

se dijeli do trenutka izdavanja potvrde o prekograničnoj podjeli te na nova domaća društava koja se osnivaju u podjeli nakon izdavanja te potvrde (čl. 551.a ZTD-a). Odredbe ZTD-a o prekograničnim preoblikovanjima primjenjuju se na domaće društvo koja se preoblikuju do trenutka izdavanja potvrde o preoblikovanju te na inozemno društvo koje se preoblikuje u domaće društvo nakon izdavanja te potvrde (čl. 582.a ZTD-a).

21 Prekograničnu statusnu promjenu ne može provesti domaće društvo kapitala ili inozemno društvo kapitala ako je riječ o: a) društvu u likvidaciji koje je počelo s diobom imovine svojim članovima, b) društvu nad kojim je otvoren stečajni ili predstečajni postupak, kao i postupak izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za RH, odnosno društvu nad kojim je otvoren odgovarajući postupak u drugim državama članicama EU-a te c) društvu na koje se primjenjuju instrumenti sanacije, sanacijske ovlasti ili sanacijski mehanizmi predviđeni Zakonom o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, odnosno društvu na koje se primjenjuju odgovarajući instrumenti, ovlasti ili mehanizmi drugih država članica EU-a. Te promjene ne mogu provoditi zadruge i društva za upravljanje UCITS fondovima.

22 Jakša Barbić, *Zakon o trgovačkim društvima* (Zagreb: Organizator, 2024.), 125-128, 131-132, 133-134.

23 Ako društvo kapitala želi provesti prekogranično pripajanje ili spajanje, prethodno mora osnovati društvo kćer u drugoj državi članici EU-a te s njime provesti tu statusnu promjenu.

članicama (čl. 551.1 st. 7. ZTD-a), a kod prekograničnog preoblikovanja nakon upisa preoblikovanog društva u drugoj državi članici (čl. 582.k st. 7. ZTD-a).

Prekogranična pripajanja i spajanja te prekogranične podjele s osnivanjem spadaju u materijalne statusne promjene. Kod tih statusnih promjena dolazi do promjene strukture imovine, obveza i pravnih odnosa društava koja sudjeluju u promjeni.²⁴ Kod pripajanja i spajanja društva koja se pripajaju, odnosno spajaju prenose svu svoju imovinu, obveze i pravne odnose na društvo preuzimatelja ili novo društvo koje postaje njihov sveopći pravni sljednik. Društva koja se pripajaju, odnosno spajaju prestaju postojati bez provedbe likvidacije. Riječ je o potpunom sveopćem pravnom sljedništvu.²⁵ Kod podjele s osnivanjem, društvo dijeli svoju imovinu, obveze i pravne odnose na više dijelova te ih prenosi u cijelosti ili pojedinačno na nova društva. Društvo koje se dijeli prestaje postojati u slučaju razdvajanja, a ako je riječ o odvajanju društvo koje se dijeli nastavlja postojati, ali s umanjenom imovinom, obvezama te pravnim odnosima. Riječ je o djelomičnom sveopćem pravnom sljedništvu. Kod pripajanja i spajanja te podjela razdvajanjem uvijek dolazi do promjene pravnog identiteta društva koje prenosi svoju imovinu na društvo preuzimatelja, odnosno nova društva. Pri tome se statusnim promjenama mora odrediti omjer zamjene dionica, odnosno poslovnih udjela te se mora obaviti procjena vrijednosti imovine društava koja sudjeluju u tim promjenama. Moguće je i plaćanje doplata u novcu. U tim statusnima promjenama redovito sudjeluje više društava iz različitih država članica.²⁶ Kod pripajanja će društvo preuzimatelj u pravilu morati povećati svoj temeljni kapital kako bi osiguralo potrebne dionice, odnosno poslovne udjele za zamjenu. Sve to značajno usložnjava postupak prekogranične statusne promjene te se pojavljuju dodatni troškovi njegove provedbe.²⁷ Konačno, kod ovih promjena mogu nastati i porezne obveze.²⁸

24 Kod pripajanja i spajanja dolazi do povećanja imovine društva preuzimatelja, odnosno novog društva, ali i do povećanja broja vjerovnika. Kod podjele dolazi do smanjenja imovine te broja vjerovnika kod društava koje se dijeli te novih društava nastalih podjelom. Te promjene mogu ugroziti interese vjerovnika ovisno o prirodi i obilježjima pojedine promjene (npr. društvo se pripaja društvu preuzimatelju koje je prezaduženo, čime se dodatno povećava razina zaduženosti društva preuzimatelja, podjelom se određeni vjerovnici društva koje se dijeli stavljaju u nepovoljniji položaj zbog neravnomjernog rasporeda imovine i obveza na nova društava ili zbog loše kvalitete imovine koja je prenesena na njihovo novo društvo – glavnog dužnika). Vidi u: Sergio Gilotta, „Creditor Protection in Cross-Border Conversions, Mergers and Divisions: The New EU Regime Following Directive 2019/2121“, u: *Freedom of Establishment and Cross-Border Mobility for Companies in the EU*, ur. Paula del Val Talens (Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2023.): 5-6; Lepetić, „Creditor Protection“, 741.

25 Ako društvo kapitala iz jedne države članice želi provesti prekogranično pripajanje ili spajanje, prethodno mora osnovati društvo kćer u drugoj državi članici te potom provesti tu prekograničnu statusnu promjenu.

26 Društva koja se pripajaju i društvo preuzimatelj, društva koja se spajaju i novo društvo, društvo koje se dijeli i nova društva koja se osnivaju u podjeli.

27 Thomas Kollruss, „The Cross-Border Change of Legal Form as an Alternative to Transnational Mergers? - A Comparative Study“, *Liverpool Law Review* 45 (2024): 10-11.

28 Društvo koje se pripaja, spaja ili dijeli mora platiti izlazni porez na iskazane skrivene rezerve, a dolazi i do gubitka prava prijenosa poreznog gubitka radi umanjenja porezne osnovice u sljedećim poslovnim godinama za društvo preuzimatelja, odnosno nova društva. Vidi u:

Prekogranično je preoblikovanje formalna statusna promjena. U toj statusnoj promjeni sudjeluje samo jedno društvo. Ne dolazi do promjene pravnog identiteta društva, već ono mijenja svoj pravni oblik. Kod preoblikovanja nema prijenosa imovine, obveza i pravnih odnosa, a ne mijenja se ni njihova struktura.²⁹ Nije potrebno obaviti zamjenu dionica, odnosno poslovnih udjela te procijeniti vrijednost imovine društva. Za to je preoblikovanje dovoljno prenijeti registrirano sjedište društva u drugu državu članicu, stoga nije potrebno prenositi i njegovo stvarno sjedište.³⁰ Sve to značajno pojednostavnjuje postupak prekogranične statusne promjene i čini ga jeftinijim. Moguće je izbjeći i plaćanje poreznih obveza. Prekogranično je preoblikovanje osobito pogodno za male i srednje poduzetnike.³¹

Provedba statusne promjene može dovesti i do smanjenja vrijednosti društava koja sudjeluju u njoj, čime pripajanje ili spajanje može dovesti do neučinkovite ekspanzije veličine i područja djelovanja društva te time smanjiti vrijednost društva. Kod podjele može doći do neučinkovitog smanjenja veličine te sužavanja područja djelovanja društva. Konačno, preoblikovanje može dovesti do primjene drugačijeg pravnog režima na preoblikovano društvo, a koji je nefunkcionalan. Tada dolazi do smanjenja sposobnosti društva uspješno se natjecati na tržištu, a što može negativno utjecati na vjerovnike i smanjiti izvjesnost namirenja tražbina.³²

Kod prekograničnih statusnih promjena redovito dolazi do promjene osobnog statuta društava koja sudjeluju u tim promjenama. U pravilu to ne utječe na pravo koje je mjerodavno za obveze društva prema njegovim ugovornim i izvanugovornim vjerovnicima, a koje su nastale prije prekogranične statusne promjene. To je pitanje uređeno odredbama Uredbe Rim I te Rim II.³³ S druge strane, promjena osobnog statuta društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni može utjecati na interese vjerovnika.³⁴ Nacionalna pravna pravila država članica o zaštiti vjerovnika

Kollruss, „The Cross-Border Change of Legal Form“, 12-14.

29 Kod preoblikovanja rizici za vjerovnike mogu proizaći zbog promjene pravnog režima koji se primjenjuje na preoblikovano društvo, a koji pruža slabiju zaštitu njihovih interesa. Vidi u: Gilotta, „Creditor Protection“, 6-7.

30 Time se može izbjeći izlazno oporezivanje društva, budući da imovina društva ostaje u državi članici iz koje se prenosi registrirano sjedište. Također se čuva i pravo prijenosa poreznog gubitka radi umanjenja porezne osnovice u sljedećim poslovnim godinama. Vidi u Kollruss, „The Cross-Border Change of Legal Form“, 12-14.

31 Kollruss, „The Cross-Border Change of Legal Form“, 11-12.

32 Gilotta, „Creditor Protection“, 7.

33 U skladu s čl. 19. st. 1. i 3. Uredbe (EZ) br. 593/2008 o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I), uobičajenim boravištem za trgovačka društva smatra se mjesto središnje uprave društva. Za potrebe utvrđivanja uobičajenog boravišta relevantno je vrijeme sklapanja ugovora. U skladu s čl. 4. st. 1. Uredbe (EZ) br. 864/2007 o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze (Rim II) pravo koje se primjenjuje na izvanugovornu obvezu nastalu iz protupravnog postupanja je pravo one države u kojoj šteta nastane, bez obzira na to u kojoj državi je nastao događaj koji je prouzročio nastalu štetu te bez obzira na državu ili države u kojoj nastanu posljedne posljedice tog događaja. Vidi u: Gilotta, „Creditor Protection“, 8-9.

34 Primjerice, promjena mjerodavnih pravila o minimalnom temeljnom kapitalu društva, podjeli dobiti članovima društva, zajmu člana društva kojim se nadomješta temeljni kapital društva, obvezama uprave u slučaju pojave stečajnih razloga, probouju pravne osobnosti, odgovornosti članova društva i trećih osoba koje ostvaruju utjecaj na upravu, stečajnom postupku i dr.

trgovačkih društava još uvijek nisu u cijelosti usklađena, odnosno postoje značajne razlike u nacionalnim pravnim režimima. Stoga se prekogranične statusne promjene mogu oportuno iskoristiti za prijenos sjedišta društva u državu članicu koja predviđa nižu razinu zaštite vjerovnika. Konačno, povećavaju se i troškovi ostvarivanja zaštite vjerovnika u inozemstvu.³⁵

3.1. Pravo na obaviještenost i pravo na primjedbe vjerovnika i radnika društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni

Odluku o prekograničnoj statusnoj promjeni donose članovi društva na skupštini društva. Na njoj nemaju pravo glasa radnici te vjerovnici ako nisu istodobno i članovi društva. S obzirom na učinke statusne promjene na njihov pravni položaj, ZTD predviđa pravo na obaviještenost radnika i vjerovnika. Time im se omogućuje informiranost te donošenje odluke o tome hoće li koristiti sredstva zaštite koja im stoje na raspolaganju. Prije održavanja skupštine društva oni mogu stavljati i primjedbe na plan prekogranične statusne promjene. Te se primjedbe moraju razmotriti na skupštini društva. Tako oni mogu posredno utjecati i na odluku o prekograničnoj statusnoj promjeni. Konačno, radničko vijeće, odnosno radnici društva daju i svoje mišljenje o statusnoj promjeni.

Ako je riječ o sadržaju plana prekogranične statusne promjene, on mora sadržavati određene podatke koji su relevantni za vjerovnike i radnike. Tako on mora sadržavati: a) očekivane učinke prekogranične statusne promjene na zaposlenje, b) ako je to potrebno, obavijesti o postupcima prema kojima se određuje suodlučivanje radnika u društvu preuzimatelju, novim društvima ili preoblikovanom društvu te c) osiguranja koja su ponuđena vjerovnicima za njihove nedospjele tražbine (čl. 549.b st. 1., čl. 551.b te čl. 582.c st. 2. ZTD-a).³⁶

Društva koja sudjeluju u prekograničnoj statusnoj promjeni moraju izraditi i izvješće o toj promjeni za svoje članove i radnike (čl. 549.d, 551.c i 582.d ZTD-a). Izvješće se sastoji od općeg dijela, posebnog dijela za članove društva i posebnog dijela za radnike. U općem se dijelu izvješća objašnjavaju temeljni pravni i gospodarski aspekti statusne promjene, razlozi za njezinu provedbu te se objašnjavaju

35 Gilotta, „Creditor Protection“, 9-10.

36 Za vjerovnike će biti relevantni i podatci o procjeni vrijednosti imovine i obveza koji se prenose na društvo preuzimatelja, odnosno novo društvo kod prekograničnih pripajanja, odnosno spajanja. Kod prekogranične će podjele za vjerovnike biti relevantni i podatci o: a) opisu i rasporedu dijelova imovine i obveza, odnosno pravnih odnosa koji se prenose svakom novom društvu, a kod podjele odvajanjem i opisu i rasporedu imovine, obveza te pravnih odnosa koji ostaju društvu koje se dijeli, b) rasporedu onih dijelova imovine koje na temelju plana podjele ne bi bilo moguće dodijeliti niti jednom od novih društava, odnosno društva koje se dijeli, a što se posebno odnosi na imovinu i obveze koje nisu poznate na dan sastavljanja plana podjele, c) zaključnom izvješću o financijskom položaju društva koje se dijeli, početnim izvješćima o financijskom položaju novih društava, a kod podjele odvajanjem diobenom izvješću o financijskom položaju iz kojega se vidi koji će dio imovine i obveza ostati društvu koje se dijeli nakon provedenog odvajanja te d) procjeni vrijednosti imovine i obveza koje se prenose na nova društva, a kod podjele odvajanjem i procjeni vrijednosti imovine i obveza koje ostaju društvu koje se dijeli.

njezini učinci na članove i radnike društva te na buduće poslovanje društva koje sudjeluje u toj promjeni. Umjesto jedinstvenog izvješća za članove društva i radnike, uprava, odnosno izvršni direktori mogu odvojeno sastaviti posebna izvješća za članove i radnike društva. Svako od tih izvješća mora, osim obrazloženja iz općeg dijela, sadržavati i posebna obrazloženja za članove, odnosno radnike društva.³⁷ Posebno izvješće, odnosno dio izvješća za radnike nije potrebno sastaviti ako su svi radnici društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni i o njemu ovisnih društava ujedno i članovi uprave ili izvršni direktori u tim društvima.³⁸

Prije održavanja skupštine društva koja će donijeti odluku o prekograničnoj statusnoj promjeni, društvo mora podnijeti prijavu za upis namjere njezine provedbe nadležnom registarskom sudu (čl. 549.c, 551.f i 582.f ZTD-a). Prijava se mora podnijeti najmanje šest tjedana prije održavanja skupštine na kojoj će članovi društva odlučivati o statusnoj promjeni. Uz namjeru provedbe statusne promjene u sudski se registar upisuje obavijest članovima i vjerovnicima društva te radničkom vijeću ili radnicima društva, da društvu mogu podnijeti primjedbe na plan statusne promjene najkasnije pet dana prije održavanja skupštine na kojoj će se odlučivati o njoj.³⁹ U registar se upisuje i uputa o načinu ostvarivanja prava članova, vjerovnika i radnika društva.⁴⁰ Ako su isprave u koje članovi društva imaju pravo uvida prije održavanja skupštine objavljene na mrežnoj stranici društva, u obavijesti će se navesti i ta stranica.⁴¹ Uz prijavu za upis se prilažu: a) plan prekogranične statusne promjene te b) izvješće o prekograničnoj statusnoj promjeni. Ti prilozi moraju biti objavljeni na mrežnoj stranici sudskog registra te moraju biti dostupni putem sustava povezivanja registara država članica EU-a.⁴² Ako se za valjanost prekograničnog pripajanja ne traži suglasnost skupštine društva, ti prilozi moraju biti dostupni najkasnije mjesec

37 U dijelu izvješća koje je namijenjeno radnicima društva moraju se osobito objasniti: a) učinci prekogranične statusne promjene na radne odnose i, po potrebi, mjere za njihovu zaštitu, b) bitne promjene uvjeta zaposlenja ili mjesta poslovanja društva te c) utjecaj prethodno navedenih čimbenika na ovisna društva.

38 Riječ je o holding društvu.

39 Uprava, odnosno izvršni direktori moraju izvijestiti skupštinu društva o pravodobno zaprimljenim primjedbama članova, vjerovnika i radnika na plan prekogranične statusne promjene. Isto vrijedi i ako je riječ o mišljenju radničkog vijeća, odnosno radnika o podacima sadržanim u izvješću o prekograničnoj statusnoj promjeni. To se mišljenje radnika prilaže izvješću uprave o statusnoj promjeni. Pri upisu prekogranične statusne promjene u sudski registar moraju se dostaviti preslike tih primjedbi te preslika mišljenja radničkog vijeća, odnosno radnika. Primjedbe vjerovnika mogu biti indikator da će oni kasnije tražiti sudsko određivanje primjerenog osiguranja.

40 Riječ je o pravu članova društva na otpremninu u novcu, pravu vjerovnika tražiti osiguranje za nedospjele tražbine te njihovom pravu na podnošenje primjedbi na plan prekogranične statusne promjene.

41 Pravo na presliku plana prekogranične statusne promjene i izvješća uprave o toj promjeni imaju i radnici te vjerovnici društva na zahtjev. Troškove izrade preslika za radnike snosi društvo, a vjerovnici sami snose te troškove. Vjerovnici kod prekograničnog pripajanja, odnosno spajanja te podjele mogu zatražiti i preslike godišnjih financijskih izvješća društva koje se pripaja, spaja ili dijeli.

42 Tako se mogu objaviti i izvješće o reviziji te izvješće nadzornog odbora, odnosno upravnog odbora o provjeri prekogranične statusne promjene.

dana prije održavanja skupština drugih društava koja sudjeluju u pripajanju. Riječ je o pojednostavljenim postupcima pripajanja iz čl. 549.f st. 2.-4. ZTD-a.

3.2. Pravo vjerovnika društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni na osiguranje njihovih nedospjelih tražbina

Individualno je sredstvo zaštite vjerovnika društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni tražiti osiguranje za nedospjele tražbine koje su nastale prije objave plana te promjene. Stoga ZTD propisuje da je obvezatni sastojak toga plana ponuda osiguranja za nedospjele tražbine vjerovnika. Pri tome oni prihvaćaju tu ponudu, odnosno pregovaraju s društvom o primjerenom osiguranju prije nastanka pravnih učinaka statusne promjene. Osiguranje im daje društvo koje se pripaja ili spaja, odnosno društvo koje se dijeli ili preoblikuje. Time se uvodi *ex ante* zaštita vjerovnika, a koju ostvaruju u polaznoj državi u kojoj je registrirano sjedište društva koje je njihov dužnik.⁴³ Pravo na osiguranje treba priznati i vjerovnicima s uvjetnim te neizvjesnim tražbinama.⁴⁴ Ako je riječ o imateljima posebnih prava u društvu, njima treba dati ista prava u društvu preuzimatelju, novim društvima ili preoblikovanom društvu, odnosno isplatiti im primjerenu novčanu naknadu ako im se ta prava ne daju, kako je to predviđeno odredbama ZTD-a za domaće statusne promjene.⁴⁵

Obveza ponude otpremnine vjerovnicima društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni u planu može znatno povećati troškove njezine provedbe⁴⁶ te smanjiti njezinu atraktivnost u poslovnoj praksi trgovačkih društava.⁴⁷ Konačno, naknadni zahtjevi vjerovnika za sudskim određivanjem primjerenog osiguranja mogu produljiti vrijeme potrebno za okončanje statusne promjene. U Prijedlogu Direktive o prekograničnoj mobilnosti iz 2018. godine⁴⁸ u čl. 86.k st. 3.,

43 Do izmjena i dopuna ZTD-a iz 2023. godine vjerovnici su pripojenog, odnosno spojenog društva morali podnijeti zahtjev za osiguranje nedospjelih tražbina u roku od dva mjeseca od objave plana pripajanja, odnosno spajanja. Osiguranje im je davalo društvo preuzimatelj, odnosno novo društvo osnovano u spajanju. To su pravo imali vjerovnici čije su tražbine nastale prije ili najkasnije petnaest dana nakon objave plana pripajanja, odnosno spajanja. Pri tome su morali dokazati da im je prekograničnim pripajanjem, odnosno spajanje ugroženo namirenje tražbina. Kod ovog je zakonodavnog rješenja bio šire postavljen krug vjerovnika koji su imali pravo tražiti osiguranje.

44 To je izričito predviđeno u čl. 550.o i 551.j ZTD-a kod domaćih i prekograničnih podjela.

45 Riječ je o imateljima prava na užitnice, zamjenjivih obveznica, dividendnih obveznica i obveznica s pravom prvenstva pri stjecanju dionica u dioničkim društvima. Vidi čl. 524. i 550.o st. 5. ZTD-a.

46 Društvo se može susresti i s poteškoćama pri pribavljanju osiguranja od trećih osoba (npr. jamstva, bankarske garancije).

47 ECLE je očitujući se na Prijedlog Direktive o prekograničnoj mobilnosti iz 2018. godine zauzeo stajalište da ne bi trebala postojati obveza ponude osiguranja vjerovnicima u planu prekogranične statusne promjene, već da bi se u njemu samo navodile pojedinosti o osiguranjima koja su doista i bila ponuđena. Vidi u: ECLE, „The Commission’s 2018 Proposal“, 206; Lepetić, „Creditor Protection“, 751.

48 *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council Amending Directive (EU) 2017/1132 as Regards Cross-Border Conversions, Mergers and Divisions, COM(2018)*

126.b st. 3. i 160.m st. 3. bila je predviđena oboriva presumpcija o tome kada se smatra da interesi vjerovnika nisu ugroženi promjenom te oni tada ne bi imali pravo na osiguranje. Prvi bi slučaj isključenja prava na osiguranje postojao ako je društvo s planom prekogranične statusne promjene objavilo izvješće vanjskog revizora koji je zaključio da nije vjerojatno da će prava vjerovnika biti neopravdano ugrožena. Državama je članicama bilo prepušteno nacionalnim pravilima urediti postupak izbora vanjskog revizora. Drugi bi slučaj isključenja prava na osiguranje postojao ako je vjerovnicima ponuđeno pravo na naplatu od jamca – treće osobe ili društva nastalog prekograničnom statusnom promjenom. Pri tome oni mogu zahtijevati naplatu iznosa koji je barem jednak njihovoj izvornoj tražbini u istoj jurisdikciji. Kreditna kvaliteta zahtjeva mora biti barem razmjerna s izvornom tražbinom vjerovnika neposredno nakon okončanja promjene. To bi značilo da ako kvaliteta vjerovnikove tražbine nije smanjena prekograničnom statusnom promjenom, ili je vjerovniku dodijeljen zahtjev za naplatu tražbine iste kreditne kvalitete prema trećoj osobi ili društvu preuzimatelju, novom društvu, odnosno preoblikovanom društvu tada on nema pravo na osiguranje. Pri tome je ostalo sporno tko ocjenjuje kvalitetu tražbine vjerovnika (agencija za kreditni rejting ili vanjski revizor). Svrha je ove odredbe bila olakšati i ubrzati okončanje prekograničnih statusnih promjena te izbjeci naknadne zahtjeve vjerovnika za ostvarivanjem sudske zaštite prava na osiguranje. Time bi bilo izvjesnije uspješno okončanje statusne promjene. To rješenje nije prihvaćeno u konačnom tekstu Direktive o prekograničnoj mobilnosti. Nema zapreke da države članice dobrovoljno predvide takvu oborivu presumpciju u svojim nacionalnim propisima, s obzirom na to da Direktiva o prekograničnoj mobilnosti počiva na načelu minimalnog usklađivanja nacionalnih pravnih pravila o prekograničnim statusnim promjenama.⁴⁹ To bi bilo korisno prihvatiti i u hrvatskom pravu.

ZTD uređuje i sudsku zaštitu prava vjerovnika na osiguranje njihovih nedospjelih tražbina, koje su nastale prije objave plana prekogranične statusne promjene (čl. 549.h, 551.j i 582.i ZTD-a). Vjerovnici domaćeg društva koje se pripaja ili spaja, odnosno vjerovnici društva koje se dijeli ili preoblikuje mogu u roku od tri mjeseca od objave plana prekogranične statusne promjene tražiti od suda, koji je nadležan prema sjedištu društva čiji su vjerovnici da se ta promjena ne upiše dok društvo vjerovnicima ne da primjereno osiguranje. Oni moraju dokazati da ponuđena osiguranja tražbina vjerovnika iz plana te promjene nisu primjerena ili im uopće nisu ponuđena.⁵⁰ Također moraju dokazati da je namirenje njihovih tražbina ugroženo zbog prekogranične statusne promjene.⁵¹ Ako sud prihvati taj zahtjev, odredit će

---

241 final.

49 Papadopoulos, „The New Harmonized Protection“, 436-438; ECLE, „The Commission’s 2018 Proposal“, 206-207; Lepetić, „Creditor Protection“, 749 i 754.

50 Vjerovnici društva mogu zahtijevati sudsko određenje primjerenog osiguranja ako nisu zadovoljni s ponuđenim osiguranjem iz plana prekogranične statusne promjene ili nisu postigli dogovor o primjerenom osiguranju u pregovorima s društvom. O tome moraju prethodno izvijestiti društvo. Vidi u: Lepetić, „Creditor Protection“, 751-752.

51 Vjerovnik u zahtjevu mora navesti podatke o sredstvima zaštite predviđenima u planu prekogranične statusne promjene, opisati tražbinu i osiguranje, ako je ono ponuđeno, te

društvu rok u kojem vjerovnicima mora dati primjereno osiguranje.⁵² Ako ne dođe do prekogranične statusne promjene, društvo se oslobađa obveze osiguranja tražbina koje je dalo vjerovnicima. Sud o tome odlučuje u izvanparničnom postupku. Nadležni registarski sud ne može upisati prekograničnu statusnu promjenu u sudski registar društva koje se pripaja, spaja, dijeli ili preoblikuje prije proteka roka za podnošenje zahtjeva vjerovnika društva nadležnom sudu za davanje primjerenog osiguranja (čl. 549.l st. 5., čl. 551.l st. 5. i čl. 582.k st. 5. ZTD-a).⁵³ On ne može prije toga upisa izdati ni potvrdu o prekograničnoj statusnoj promjeni, kojom utvrđuje da je domaće društvo ispunilo sve pretpostavke i obavilo sve propisane radnje za promjenu. Na temelju te potvrde prekogranična se statusna promjena upisuje u nadležni registar inozemnog društva preuzimatelja, odnosno novog društva osnovanog u spajanju te u nadležne registre novih društava osnovanih u podjeli, odnosno u nadležni registar u koji se upisuje preoblikovano društvo. Ona mora biti dostupna putem sustava povezivanja registara država članica EU-a.

Prekograničnom podjelom razdvajanja nastaje više novih društava s imovinom koja je u svakom od tih društava manja od imovine društva koje se podijelilo i prestalo postojati. Kod podjele odvajanjem društvo koje se podijelilo nastavlja postojati, ali s umanjenom imovinom, s obzirom na to da je dio imovine prenijelo na nova društva. Dolazi i do promjene nositelja obveza društva koje se podijelilo. Vjerovnici ne mogu utjecati na način podjele imovine i obveza društva koje se dijeli i njihov prijenos na nova društva. To može ugroziti namirenje tražbina vjerovnika društva koje su nastale prije objave plana podjele. Stoga, čl. 551.j st. 2. ZTD-a određuje da sva društva koja sudjeluju u prekograničnoj podjeli solidarno odgovaraju za obveze društva koje se dijeli, a koje su nastale prije objave plana podjele. Pri tome se odgovarajuće primjenjuje čl. 550.o st. 1. i 4. ZTD-a.⁵⁴ Time se dodatno štite vjerovnici društva koje se podijelilo.⁵⁵ Tako za sve obveze društva koje se dijeli, a koje su nastale do objave plana podjele, odgovaraju glavni dužnik (novo društvo na koje je ta obveza

---

objasniti razloge zašto je osiguranje neprimjereno.

- 52 Pri procjeni primjerenosti ponuđenog osiguranja sud treba uzeti u obzir je li tražbina vjerovnika prema društvu ili trećoj osobi barem jednake vrijednosti i razmjerne kreditne kvalitete kao što je bila i prije prekograničnog postupka te može li se tražbina ostvarivati u istoj jurisdikciji (t. 23. preambule Direktive o prekograničnoj mobilnosti). Sud ima punu slobodu pri određivanju vrste osiguranja koje se mora dati vjerovniku.
- 53 Ako je postavljen takav zahtjev, potvrda se ne može izdati: a) prije pravomoćnosti odluke kojom se zahtjev odbija ili b) prije nego što je vjerovniku dano osiguranje u skladu s odlukom suda ili c) prije pravomoćnosti odluke kojom se zahtjev djelomično odbija i prije nego što je vjerovniku dano osiguranje u skladu s takvom odlukom suda. Društvo mora dokazati da je vjerovniku dano odgovarajuće osiguranje.
- 54 Odgovarajuće se primjenjuje i odredba čl. 550.o st. 5. ZTD-a o zaštiti imatelja posebnih prava u društvu koje se dijeli.
- 55 Ako se naknadno pokaže da dano osiguranje nije dostatno za namirenje tražbine, ponovno oživljava solidarna odgovornost društava koja su sudjelovala u podjeli. Vjerovnici se štite i sumarnim načelom koje se primjenjuje na temeljni kapital i vezane rezerve društava koja sudjeluju u podjeli (čl. 550.c st. 1. i 2. ZTD-a). Vidi u: Dionis Jurić, „Zaštita vjerovnika pri domaćim i prekograničnim podjelama društava kapitala“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 72, br. 3 (2022): 832-833, 841-842.

prešla podjelom ili društvo koje se podijelilo, a kojemu je ta obveza ostala) te sva ostala društva koja su sudjelovala u podjeli kao solidarni dužnici (društva jamci). Pri tome glavni dužnik odgovara za obvezu cijelom svojom imovinom, a društva jamci ograničeno do vrijednosti imovine koja je prešla na svakoga od njih, umanjene za vrijednost prenesenih obveza (neto aktiva). Na solidarnu se odgovornost društava koja su sudjelovala u podjeli ne mogu pozivati oni vjerovnici koji su dobili primjereno osiguranje za svoje tražbine u skladu s planom podjele ili na temelju sudske odluke.⁵⁶

Kod prekogranične statusne promjene dolazi i do promjene jurisdikcije u kojoj vjerovnici moraju podići tužbu za ostvarivanje svojih tražbina prema društvima koja su sudjelovala u toj promjeni. To može dovesti do značajnih troškova za vjerovnike. Odredba čl. 582.i st. 5. ZTD-a određuje da kod prekograničnog preoblikovanja domaćeg društva kapitala njegovi vjerovnici mogu podnositi tužbe i pred domaćim sudom nakon nastanka pravnih učinaka preoblikovanja uz ispunjenje određenih pretpostavki.⁵⁷ Za odlučivanje povodom tužbe kojom vjerovnik zahtijeva ostvarenje neke svoje tražbine prema društvu koje se prekogranično preoblikovalo, međunarodno je nadležan i sud u RH. Pri tome se moraju ispuniti sljedeće pretpostavke: a) društvo je prije preoblikovanja imalo sjedište u RH, b) tražbina je nastala prije objave plana preoblikovanja, c) tužba je podignuta u roku od dvije godine od nastanka pravnih učinaka preoblikovanja te d) sud u RH bi i ranije bio međunarodno nadležan da društvo nije preoblikovano. Nadležnost suda u RH određuje se prema posljednjem sjedištu društva prije prekograničnog preoblikovanja. Na nadležnost toga suda ne utječe okolnost što je društvo prenijelo sjedište u neku drugu državu članicu EU-a ili što mogu, prema nacionalnim ili europskim propisima, i drugi sudovi biti nadležni. Ta odredba štiti samo one vjerovnike čije su tražbine nastale prije objave plana preoblikovanja, a koje dospijevaju u roku od dvije godine od nastanka pravnih učinaka prekograničnog preoblikovanja.⁵⁸

3.3. Zaštita prava radnika na suodlučivanje u društvu koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni

Pod sudjelovanjem radnika u odlučivanju u trgovačkom društvu podrazumijeva se njihovo pravo na obaviještenost i na savjetovanje s upravnim organom društva⁵⁹ te pravo suodlučivanja putem predstavnika radnika u upravnom ili nadzornom organu

56 Jurić, „Zaštita vjerovnika“, 838-840; Lepetić, „Creditor Protection“, 757.

57 Time se osobito štite sadašnji i bivši radnici koji su stekli pravo na mirovinu, osobe koje primaju naknade iz sustava mirovinskog osiguranja te mali vjerovnici društva.

58 Antigoni Alexandropoulou, „Protection of Members and Creditors after the Mobility Directive: Challenges in the Implementation“, *ERA Forum* 22, br. 1 (2021): 19-20; Lepetić, „Creditor Protection“, 756.

59 U hrvatskom se pravu to ostvaruje utemeljenjem radničkog vijeća u društvima koja zapošljavaju najmanje dvadeset radnika u skladu sa Zakonom o radu. Ako je riječ o društvu ili povezanim društvima koja svoju gospodarsku djelatnost obavljaju na razini EU-a i zapošljavaju radnike u različitim državama članicama, ona moraju utemeljiti europsko radničko vijeće u skladu sa Zakonom o europskim radničkim vijećima. Riječ je o multinacionalnim društvima koja zapošljavaju najmanje tisuću radnika, a od toga najmanje sto pedeset radnika u svakoj od barem dvije različite države članice.

društva.⁶⁰ Ako je riječ o odlukama koje su važne za položaj radnika u prekograničnoj statusnoj promjeni, odgovarajuće se primjenjuju odredbe o prijenosu ugovora o radu na novog poslodavca i sudjelovanju radnika u odlučivanju Zakona o radu⁶¹, Zakona o europskim radničkim vijećima⁶² te Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u.⁶³ Te se odredbe primjenjuju ako društvo preuzimatelj, odnosno novo društvo osnovano u spajanju, nova društva osnovana u podjeli ili preoblikovano društvo imaju registrirano sjedište u RH.⁶⁴ Za uređenje suodlučivanja radnika u društvu koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni značajne su i odredbe Direktive o prekograničnoj mobilnosti.⁶⁵ To će osobito biti slučaj ako se mora provesti postupak pregovaranja o obliku suodlučivanja radnika u društvu koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni. Stoga bi bilo korisno donijeti posebni zakon koji bi uređio suodlučivanje radnika pri prekograničnim statusnim promjenama, s obzirom na posebnosti koje predviđa Direktiva o prekograničnoj mobilnosti.⁶⁶

Od pravila da se na suodlučivanje radnika u društvu preuzimatelju, novim društvima osnovanim u spajanju ili podjeli te preoblikovanom društvu primjenjuje pravo one države članice u kojoj ona imaju registrirano sjedište, postoje i tri iznimke. To se pravo neće primjenjivati ako: a) društvo koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni tijekom razdoblja od šest mjeseci prije objave plana te promjene ima prosječan broj radnika koji iznosi četiri petine primjenjivog praga, kako je

60 U hrvatskom se pravu to ostvaruje imenovanjem predstavnika radnika u nadzornom organu društva. Njega imenuje i opoziva radničko vijeće, a ako ono nije utemeljeno, radnici društva u skladu s odredbama Zakona o radu za izbor radničkog vijeća koje ima jednog člana.

61 Zakon o radu, Narodne novine, br. 93/14., 127/17., 98/19., 151/22., 46/23., 64/23.

62 Zakon o europskim radničkim vijećima, Narodne novine, br. 93/14., 127/17.

63 Zakon o sudjelovanju radnika u odlučivanju u europskom društvu (SE) i u europskoj zadruzi (SCE), Narodne novine, br. 93/14.

64 Te se odredbe primjenjuju i na radnike društva preuzimatelja, novog društva i preoblikovanog društva koji su zaposleni u RH, domaća društva koja sudjeluju u prekograničnoj statusnoj promjeni te njihova ovisna društva i podružnice. Odluka se glavne skupštine domaćeg društva preuzimatelja o suglasnosti na plan pripajanja može uvjetovati i izričitim odobrenjem njegovih radnika o obliku suodlučivanja radnika u tom društvu (čl. 549.f st. 5. ZTD-a). Odluka se skupštine domaćeg društva koje se dijeli o suglasnosti na plan podjele može uvjetovati njezinom izričitom suglasnošću o obliku suodlučivanja radnika u novim društvima koja se osnivaju u podjeli (čl. 551.g st. 3. ZTD-a). Odluka se skupštine domaćeg društva koje se preoblikuje o suglasnosti na plan preoblikovanja može uvjetovati njezinom izričitom suglasnošću o obliku suodlučivanja radnika u preoblikovanom društvu (čl. 582.g st. 9. ZTD-a).

65 To su izmijenjene i dopunjene, odnosno nove odredbe članaka 86.1, 133. i 160.1 Direktive (EU) 2017/1132 o određenim aspektima prava društava.

66 U njemačkom je pravu to uređeno Zakonom o suodlučivanju radnika u slučaju prekograničnog spajanja (*Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer bei einer grenzüberschreitenden Verschmelzung* (MgVG)) i Zakonom o suodlučivanju radnika u slučaju prekograničnog preoblikovanja i prekogranične podjele (*Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer bei grenzüberschreitendem Formwechsel und grenzüberschreitender Spaltung* (MgFSG)). Prvi je zakon izmijenjen i dopunjen, a drugi je donesen 1. prosinca 2022. godine, a stupili su na snagu 31. siječnja 2023. godine. Vidi u: Mario Schultz i Moritz Sippel, *Employee Participation in Cross-Border Changes of Legal Form, Divisions And Mergers*, pristup 4. listopada 2023., <https://www.roedl.com/insights/ma-dialog/2022-10/employee-participation-cross-border-changes-legal-form-divisions-mergers>.

utvrđen u pravu polazne države, za pokretanje suodlučivanja radnika,⁶⁷ b) pravom države odredišta nije predviđena barem ista razina suodlučivanja radnika koja se primjenjivala u društvu prije prekogranične statusne promjene (umanjenje prava)⁶⁸ te c) nije predviđeno isto pravo na suodlučivanje koje uživaju radnici zaposleni u državi odredišta i za radnike u ovisnim društvima i podružnicama društva preuzimatelja, novih društava ili preoblikovanog društva, a koja se nalaze u drugim državama članicama (diskriminacija stranih radnika). Time se sprječava zaobilaženje prava polazne države ili umanjeње prava na suodlučivanje radnika te se osigurava jednaka razina suodlučivanja radnika, neovisno o tome gdje su zaposleni. Tada se mora pregovarati o obliku suodlučivanja radnika u skladu s načelima i postupcima utvrđenima u Uredbi (EZ) 2157/2001 o statutu SE-a te odgovarajućim odredbama Direktive 2001/86/EZ o sudjelovanju radnika u SE-u.

U RH će se odgovarajuće primjenjivati odredbe Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u. Sva društva koja sudjeluju u prekograničnoj statusnoj promjeni moraju u roku od osam dana od objave plana te promjene započeti pregovore sa svojim radnicima o suodlučivanju radnika u društvu preuzimatelju, novim društvima ili preoblikovanom društvu (čl. 7. st. 1. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u).⁶⁹ Radi pregovaranja se utemeljuje pregovarački odbor u koji se biraju, odnosno imenuju predstavnici radnika u skladu s pravom države članice koje je mjerodavno za svako pojedino društvo koje sudjeluje u statusnoj promjeni (čl. 7. st. 4. i 5. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u).⁷⁰ U pregovaračkom odboru moraju biti zastupljeni radnici koji su zaposleni u svim društvima koja izravno sudjeluju u statusnoj promjeni,⁷¹ njihovim

67 To će se primjenjivati u državama članicama u kojima se broj predstavnika radnika u upravnim i nadzornim organima društva određuje ovisno o broju zaposlenih radnika.

68 To se mjeri udjelom predstavnika radnika među članovima upravnog ili nadzornog organa društva, uz uvjet da postoje takvi predstavnici.

69 U planu se prekogranične statusne promjene moraju navesti obavijesti o postupku pregovaranja koji se mora provesti radi određivanja oblika suodlučivanja radnika. To su podatci o: a) pravnom obliku, međusobnoj povezanosti te sjedištu društava sudionika, b) broju radnika zaposlenih u svakom pojedinom društvu sudioniku, c) imenovanim, odnosno izabranim predstavnicima radnika u društvima sudionicima (članovi radničkog vijeća, sindikalni predstavnici) i d) broju predstavnika radnika koji imaju pravo odlučivati u upravnim i nadzornim organima društava sudionika.

70 Predstavnika radnika iz RH u pregovarački odbor biraju radnici društva sudionika, njihovih ovisnih društava te podružnica na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem. Pravo predlaganja kandidata za izbor predstavnika radnika u pregovaračkom odboru ima radničko vijeće, sindikati ili skupina radnika koju podržava najmanje 20 % radnika zaposlenih u društvu sudioniku, njegovom ovisnom društvu i u podružnici (čl. 9. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u). Broj članova pregovaračkog odbora određuje se razmjerno ukupnom broju radnika zaposlenih u društvu sudioniku, ovisnim društvima ili podružnicama, tako da radnici iz svake države članice imaju pravo na jednog predstavnika za svakih započelih 10% od ukupnog broja radnika zaposlenih u tim društvima u svim državama članicama (čl. 8. st. 1. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u).

71 Ako je riječ o prekograničnom pripajanju, to će biti radnici zaposleni u svim društvima koja se pripajaju i u društvu preuzimatelju. Ako je riječ o prekograničnom spajanju, to će biti radnici zaposleni u svim društvima koja se spajaju. Ako je riječ o prekograničnoj podjeli ili

ovisnim društvima te podružnicama.⁷²

Pregovarački odbor donosi odluke većinom glasova koji su ujedno i većina ukupnog broja radnika zaposlenih u svim društvima koja sudjeluju u statusnoj promjeni. Svaki član pregovaračkog odbora ima jedan glas i zastupa sve radnike zaposlene u društvu sudioniku, njegovim ovisnim društvima te podružnicama u određenoj državi članici. Ako se donosi odluka kojom se umanjuje pravo na suodlučivanje radnika, pregovarački odbor odlučuje dvotrećinskom većinom glasova, koji ujedno predstavljaju dvije trećine radnika zaposlenih u društvima koja sudjeluju u statusnoj promjeni iz najmanje dvije države članice. Umanjenje je prava moguće samo kod prekograničnih pripajanja i spajanja (čl. 12. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u).⁷³ Kvalificiranom se većinom može donijeti i odluka pregovaračkog odbora o prekidu već započetih pregovora ili o tome da se pregovori neće voditi (čl. 13. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u). Tada će se primjenjivati odredbe Zakona o radu i Zakona o europskim radničkim vijećima za uređenje prava radnika na suodlučivanje.

Uprave, odnosno izvršni direktori društava koja sudjeluju u prekograničnoj statusnoj promjeni i pregovarački odbor pregovaraju surađujući i težeći postizanju sporazuma o obliku suodlučivanja radnika. Pregovori otpočinju odmah po utemeljenju pregovaračkog odbora i mogu trajati najduže šest mjeseci. Strane u pregovorima mogu zajednički odrediti i duže razdoblje, ali ne duže od jedne godine od utemeljenja pregovaračkog odbora (čl. 10. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u). Pregovarački odbor i društva koja sudjeluju u statusnoj promjeni pisanim sporazumom uređuju oblik suodlučivanja radnika (čl. 15. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u).⁷⁴ Kod prekogranične se podjele, odnosno preoblikovanja sporazumom mora osigurati najmanje ona razina suodlučivanja radnika koja je postojala u društvu prije podjele, odnosno preoblikovanja. Okončanje pregovora o obliku suodlučivanja radnika nije uvjet za upis prekogranične statusne promjene u sudski registar u koji je upisano društvo koje se pripaja, spaja, dijeli ili preoblikuje.⁷⁵ Nadležni registarski sud može odbiti izdati potvrdu o prekograničnoj statusnoj promjeni ako ozbiljno posumnja da se promjena koristi za izbjegavanje ili zaobilazanje prava EU-a ili domaćeg prava.

Zakon o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u sadrži i

---

preoblikovanju, to će biti radnici zaposleni u društvu koje se dijeli, odnosno u društvu koje se preoblikuje.

72 Ako se u prekograničnoj podjeli osniva više novih društava u različitim državama članicama, za svako se novo društvo mora utemeljiti poseban pregovarački odbor.

73 Ako u društvima koja sudjeluju u prekograničnom pripajanju, odnosno spajanju postoje različiti oblici suodlučivanja, a pregovarački odbor ne odluči koji će se oblik primijeniti u društvu preuzimatelju, odnosno novom društvu, primijenit će se onaj postupak suodlučivanja koji se primjenjivao za većinu radnika zaposlenih u svim društvima koja sudjeluju u toj statusnoj promjeni.

74 U čl. 16. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u određuje se sadržaj tog sporazuma.

75 Uprava, odnosno izvršni direktori tih društava moraju prijaviti za upis u sudski registar priložiti izjavu da su ti pregovori započeli.

standardna pravila o suodlučivanju radnika. Ona se primjenjuju ako se strane u pregovorima tako dogovore ili ako do isteka propisanog roka za okončanje pregovora nije postignut sporazum o obliku suodlučivanja radnika, a društva koja sudjeluju u statusnoj promjeni ih odluče primijeniti te nastaviti s provedbom te promjene (čl. 17. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u). Standardna pravila o suodlučivanju radnika primijenit će se uz pretpostavke određene u čl. 24. Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u.⁷⁶ Kod prekogranične podjele, odnosno preoblikovanja mora se zadržati ona razina suodlučivanja radnika koja je postojala u društvu koje se dijeli, odnosno preoblikuje prije statusne promjene. Kod prekograničnog pripajanja, odnosno spajanja, ako je u društvima sudionicima postojalo više oblika suodlučivanja, oblik suodlučivanja radnika u društvu preuzimatelju, odnosno novom društvu izabire pregovarački odbor, vijeće radnika ili radnici zaposleni u društvu preuzimatelju, odnosno novom društvu ili u društvima koja sudjeluju u toj promjeni, njihovim ovisnim društvima te podružnicama. Tada će se odrediti broj predstavnika radnika u nadzornom organu društva preuzimatelja, odnosno novog društva, s tim da njihov udio ne može biti manji od udjela predstavnika radnika u organima društava koja sudjeluju u prekograničnom pripajanju, odnosno spajanju. Ako su pregovarački odbor, vijeće radnika društva preuzimatelja, odnosno novog društva ili radnici zaposleni u tom društvu odlučili o izboru oblika suodlučivanja radnika, oni moraju o tome izvijestiti sva društva koja sudjeluju u prekograničnom pripajanju, odnosno spajanju u roku od osam dana od donošenja te odluke.

Uprave, odnosno izvršni direktori svih društava koja sudjeluju u prekograničnom pripajanju, odnosno spajanju mogu jednostrano odlučiti da neće pokrenuti pregovore te da će se u društvu preuzimatelju, odnosno novom društvu s registriranim sjedištem u RH izravno primjenjivati standardna pravila o suodlučivanju radnika predviđena Zakonom o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u. Time se mogu izbjeći dodatni troškovi u postupku prekograničnog pripajanja, odnosno spajanja te ubrzati njegovo okončanje. Takva se odluka ne može donijeti kod prekogranične podjele ili preoblikovanja.

76 Kod prekograničnih podjela i preoblikovanja ta će se pravila primijeniti ako su radnici prije podjele, odnosno preoblikovanja imali pravo na suodlučivanje u upravnom ili nadzornom organu društva koje se dijeli, odnosno preoblikuje. Kod prekograničnih pripajanja i spajanja ta će se pravila primijeniti ako je pravo na suodlučivanje prije pripajanja, odnosno spajanja ostvarivala najmanje jedna trećina ukupnog broja radnika zaposlenih u društvima sudionicima ili je u jednom ili više tih društava pravo na suodlučivanje ostvarivalo i manje od jedne trećine ukupnog broja radnika, ako tako odluči pregovarački odbor. Ako se u društvu preuzimatelju, novom društvu ili preoblikovanom društvu primjenjuju standardna pravila o suodlučivanju na temelju dogovora strana u pregovorima, može se ograničiti udio predstavnika radnika u upravnom organu toga društva. Riječ je o društvima s monističkim ustrojem. To neće biti moguće ako u jednom od društava koje sudjeluje u pripajanju, odnosno spajanju, u društvu koje se dijeli ili u društvu koje se preoblikuje predstavnici radnika čine najmanje jednu trećinu članova upravnog ili nadzornog organa toga društva (čl. 86.1 st. 4. t. (b), čl. 133. st. 4. t. (c) i čl. 160.1 st. 4. t. (b) Direktive o određenim aspektima prava društava). Vidi u: Petra Zupančić, „Varstvo pravic delavcev pri čezmejnih preoblikovanjih, združitvah in delitvah gospodarskih družb“, *Podjetje in delo* 49, br. 2 (2023): 255, 268.

Prekogranično se pripajanje ne može upisati u sudski registar u koji je upisano društvo preuzimatelj s registriranim sjedištem u RH bez sporazuma o obliku suodlučivanja radnika, odluke pregovaračkog odbora o nepokretanju ili prekidu započetih pregovora, odnosno jednostrane odluke uprava, odnosno izvršnih direktora svih društava koja sudjeluju u pripajanju o tome da neće pokrenuti pregovore. Isto vrijedi i ako je riječ o prekograničnom spajanju, podjeli i preoblikovanju.⁷⁷ Statut, odnosno društveni ugovor društva preuzimatelja, novog društva ili preoblikovanog društva mora biti usklađen sa sporazumom o obliku suodlučivanja radnika ili sa standardnim pravilima o suodlučivanju radnika iz Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u. Ako društvo preuzimatelj, novo društvo ili preoblikovano društvo ima pravni oblik društva s ograničenom odgovornošću, tada ono mora imati nadzorni odbor.

Ako društvo preuzimatelj, nova društva ili preoblikovano društvo naknadno provode domaće ili prekogranične statusne promjene u razdoblju od četiri godine od nastanka pravnih učinaka prekogranične statusne promjene, ona moraju ponovno provesti postupak pregovaranja o obliku suodlučivanja radnika u skladu sa Zakonom o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u. Time se sprječava ukidanje ili umanjenje prava radnika na suodlučivanje u naknadnim statusnim promjenama.

4. ZAKLJUČAK

Izmjenama i dopunama ZTD-a iz 2023. godine poboljšane su postojeće odredbe o prekograničnim pripajanjima i spajanjima te su uvedene nove odredbe o prekograničnim podjelama s osnivanjem te prekograničnim preoblikovanjima društava kapitala. Time se domaćim društvima kapitala daje mogućnost iseljavanja u druge države članice, a inozemnim društvima kapitala iz država članica EU-a i država ugovornica Ugovora o EGP-u mogućnost useljavanja u RH. Pri tome će malim i srednjim poduzetnicima biti osobito pogodno prekogranično preoblikovanje koje obilježava jednostavniji postupak i niži troškovi.

Vjerovnicima i radnicima domaćeg društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni širi se pravo na obaviještenost. Prije održavanja skupštine društva koja odlučuje o toj promjeni objavljuje se plan i izvješće o prekograničnoj statusnoj promjeni na mrežnoj stranici sudskog registra i društva. Oni moraju biti dostupni i putem sustava povezivanja registra država članica EU-a. Vjerovnici i radnici mogu stavljati primjedbe na sadržaj plana o statusnoj promjeni, a koje se moraju raspraviti na skupštini društva. Izvješće o statusnoj promjeni mora imati posebni dio namijenjen radnicima u kojem se objašnjavaju učinci te promjene na položaj radnika u društvu. Mišljenje o tom izvješću društvu podnosi radničko vijeće, odnosno radnici društva. Time ih se obavještava o učincima prekogranične statusne promjene na njihov pravni položaj te olakšava donošenje odluke o korištenju sredstva zaštite njihovih interesa. Primjedbama na plan statusne promjene oni mogu posredno utjecati i na odluku

⁷⁷ Do dana početka primjene sporazuma o suodlučivanju radnika ili standardnih pravila o suodlučivanju mora se osigurati primjena pravila o suodlučivanju radnika koja su bila na snazi prije prekogranične statusne promjene.

skupštine društva o prekograničnoj statusnoj promjeni.

Vjerovnici domaćeg društva koje sudjeluje u prekograničnoj statusnoj promjeni mogu tražiti osiguranje za svoje nedospjele tražbine koje su nastale prije objave plana te promjene. U planu se mora ponuditi osiguranje za nedospjele tražbine vjerovnika, a koju vjerovnici prihvaćaju prije nastanka pravnih učinaka statusne promjene. Osiguranje im daje domaće društvo koje se pripaja ili spaja, odnosno društvo koje se dijeli ili preoblikuje. Time se uvodi *ex ante* zaštita vjerovnika koja se ostvaruje u RH. Pravo na osiguranje treba priznati i vjerovnicima s uvjetnim i neizvjesnim tražbinama, a na imatelje posebnih prava u društvu primijeniti odredbe o zaštiti kod domaćih statusnih promjena. Bilo bi korisno, po uzoru na odredbe Prijedloga Direktive o prekograničnoj mobilnosti iz 2018. godine, propisati oborivu presumpciju o tome kada se smatra da interesi vjerovnika nisu ugroženi promjenom. Tada plan prekogranične promjene ne bi morao sadržavati podatke o ponuđenim osiguranjima. To bi pridonijelo smanjenju troškova i ubrzanju provedbe postupka promjene. Također bi se prekogranične statusne promjene učinile atraktivnijima za društva. Ako smatraju da ponuđeno osiguranje nije primjereno ili im nije bilo uopće ponuđeno, oni se mogu, u roku od tri mjeseca od objave plana, obratiti nadležnom sudu te od njega zahtijevati da društvu naloži davanje primjerenog osiguranja. Vjerovnici moraju dokazati da ponuđeno osiguranje nije primjereno te da će im se prekograničnom statusnom promjenom ugroziti namirenje tražbine. Nadležni registarski sud ne može upisati prekograničnu statusnu promjenu u sudski registar u koji je upisano domaće društvo koje se pripaja, spaja, dijeli ili preoblikuje prije proteka roka za podnošenje zahtjeva vjerovnika za davanje primjerenog osiguranja, odnosno okončanja pokrenutog izvanparničnog postupka. On do tada ne može izdati ni potvrdu o prekograničnoj statusnoj promjeni. Kod prekogranične se podjele vjerovnici društva koje se dijeli štite i solidarnom odgovornošću svih društava koja sudjeluju u toj podjeli za obveze društva koje se dijeli, a koje su nastale prije objave plana podjele. Kod prekograničnog preoblikovanja domaćeg društva njegovi vjerovnici mogu podnositi tužbe i pred domaćim sudom nakon nastanka pravnih učinaka preoblikovanja uz ispunjenje određenih pretpostavki.

Ako je riječ o suodlučivanju radnika u društvu preuzimatelju, novim društvima ili preoblikovanom društvu koje ima registrirano sjedište u RH, primjenjuju se odredbe Zakona o radu i Zakona o europskim radničkim vijećima. Ako bi primjenom tih zakona došlo do zaobilaženja prava polazne države, umanjenja prava radnika na suodlučivanje te diskriminacije radnika zaposlenih u pogonima koji se nalaze u drugim državama članicama, morat će se pregovarati o obliku suodlučivanja radnika u društvu uz odgovarajuću primjenu Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u. Pri tome se moraju uzeti u obzir i posebnosti uređenja suodlučivanja radnika iz Direktive o prekograničnoj mobilnosti. Stoga bi bilo korisno donijeti posebni zakon koji bi uređio pitanje suodlučivanje radnika pri prekograničnim statusnim promjenama društava kapitala.

U slučaju pregovora se može sklopiti sporazum o suodlučivanju radnika ili se mogu primijeniti standardna pravila o suodlučivanju radnika iz Zakona o sudjelovanju radnika u odlučivanju u SE-u i u SCE-u. Kod prekograničnih pripajanja, odnosno

spajanja se pravo radnika na suodlučivanje može sporazumom i umanjiti, a kod prekograničnih podjela i preoblikovanja se radnicima mora osigurati najmanje onu razinu suodlučivanja koju su imali u društvu prije podjele, odnosno preoblikovanja. Ako se primjenjuju standardna pravila o suodlučivanju radnika, mora se zadržati ona razina suodlučivanja radnika koja je postojala prije prekogranične statusne promjene.

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Alexandropoulou, Antigoni. „Protection of Members and Creditors after the Mobility Directive: Challenges in the Implementation“. *ERA Forum* 22, br. 1 (2021): 9-20.
2. Barbić, Jakša. *Zakon o trgovačkim društvima*. Zagreb: Organizator, 2024.
3. ECLE, „The Commission’s 2018 Proposal on Cross-Border Mobility - An Assessment“. *ECFR*, br. 1-2 (2019): 196-221.
4. Gilotta, Sergio. „Creditor Protection in Cross-Border Conversions, Mergers and Divisions: The New EU Regime Following Directive 2019/2121“. U: *Freedom of Establishment and Cross-Border Mobility of Companies in the EU*, ur. Paula del Val Talens, 1-20. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2023.
5. Jurić, Dionis. „Prekogranični prijenos sjedišta trgovačkog društva u europskom i hrvatskom pravu“. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 66, br. 6 (2011): 735-759.
6. Jurić, Dionis. „Zaštita vjerovnika pri domaćim i prekograničnim podjelama društava kapitala“. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 72, br. 3 (2022): 827-853.
7. Knapp, Vanessa. „Cross Border Mobility: What Do We Need in Practice?“. *ERA Forum* 19, br. 1 (2018): 63-76.
8. Kollruss, Thomas. „The Cross-Border Change of Legal Form as an Alternative to Transnational Mergers? - A Comparative Study“. *Liverpool Law Review* 45 (2024): 1-19.
9. Lepetić, Jelena. „Creditor Protection in Cross-Border Conversions, Mergers and Divisions“. *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu* 70, br. 3 (2022): 733-762.
10. Markovinović, Hrvoje i Antun Bilić. „The Transfer of a Company Seat to a Different Member State in the Light of the Recent „Polbud“ Decision“. *Intereulaweast* 5, br. 2 (2018): 97-121.
11. Papadopoulos Thomas, „The New Harmonized Protection of Creditors in Cross-Border Mergers“. *ECFR*, br. 3 (2022): 422-444.
12. Reynolds, Stephane i Amandine Scherrer. *Ex-post Analysis of the EU Framework in the Area of Cross-Border Mergers and Divisions - European Implementation Assessment*. Bruxelles: European Parliamentary Research Service, 2016.
13. Schmidt, Jessica. *Cross-Border Mergers and Divisions, Transfers of Seats: Is there a Need to Legislate?* Bruxelles: Directorate General for Internal Policies, European Parliament, 2016.
14. Zupančić, Petra. „Varstvo pravic delavcev pri čezmejnih preoblikovanjih, združitvah in delitvah gospodarskih družb“. *Podjetje in delo* 49, br. 2 (2023): 248-277.

Pravni izvori:

1. Direktiva (EU) 2019/2121 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela, SL L 321, 12.12.2019.
2. *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2017/1132 as Regards Cross-Border Conversions, Mergers and Divisions, COM(2018) 241 final.*

3. Zakon o europskim radničkim vijećima, Narodne novine, br. 93/14., 127/17.
4. Zakon o radu, Narodne novine, br. 93/14., 127/17., 98/19., 151/22., 46/23., 64/23.
5. Zakon o sudjelovanju radnika u odlučivanju u europskom društvu (SE) i u europskoj zadruzi (SCE), Narodne novine, br. 93/14.
6. Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine, br. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11., 111/12., 68/13., 110/15., 40/19., 34/22., 114/22., 18/23., 130/23.

Sudska praksa:

1. Presuda od 12. srpnja 2012., *VALE Építési kft*, C-378/10, EU:C:2012:440.
2. Presuda od 13. prosinca 2005., *SEVIC Systems AG*, C-411/03, EU:C:2005:762.
3. Presuda od 16. prosinca 2008., *CARTESIO Oktató és Szolgáltató bt.*, C-210/06, EU:C:2008:723.
4. Presuda od 25. listopada 2017., *Polbud - Wykonawstwo sp. z o.o.*, C-106/16, EU:C:2017:804.

Mrežne stranice:

1. Schultz, Mario i Moritz Sippel. *Employee Participation in Cross-Border Changes of Legal Form, Divisions and Mergers*. Pristup 4. listopada 2023. <https://www.roedl.com/insights/ma-dialog/2022-10/employee-participation-cross-border-changes-legal-form-divisions-mergers>

Dionis Jurić*

Summary

PROTECTION OF CREDITORS AND EMPLOYEES IN CROSS-BORDER REORGANIZATIONS OF COMPANIES

Amendments to the Companies Act from 2023 improved existing provisions on cross-border mergers and introduced new provisions on cross-border divisions and conversions of companies. Both domestic companies and those from EU Member States have the option to select a cross-border reorganization procedure that aligns with their specific characteristics and needs. Creditors and employees of companies participating in cross-border reorganizations have the right to be informed about the consequences of these operations. They have the ability to raise objections to the cross-border reorganization plan, thereby indirectly influencing the company's decision on the reorganization. Based on the information provided, creditors can request guarantees for any outstanding claims before the cross-border reorganization takes effect. Employee participation rights in the resulting company are protected by the application of the provisions outlined in the Act on Employees Participation in Decision-Making in SE and SCE. This prevents suspension or reduction of employee participation rights in cross-border operations.

Keywords: *cross-border reorganizations; protection of creditors and employees; the Republic of Croatia.*

---

* Dionis Jurić, Ph.D., Full Professor, University of Rijeka, Faculty of Law; dionis.juric@pravri.uniri.hr. ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7725-7531>.

